

## สารบัญ

|                                                                                                                                                 | หน้า |
|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------|
| กิตติกรรมประกาศ                                                                                                                                 | ก    |
| บทคัดย่อภาษาไทย                                                                                                                                 | ข    |
| บทคัดย่อภาษาอังกฤษ                                                                                                                              | ฉ    |
| สารบัญตาราง                                                                                                                                     | ท    |
| สารบัญภาพประกอบ                                                                                                                                 | ถ    |
| บทที่ 1 บทนำ                                                                                                                                    |      |
| 1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา                                                                                                              | 1    |
| 1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย                                                                                                                     | 4    |
| 1.3 ขอบเขตของการวิจัย                                                                                                                           | 4    |
| 1.4 ข้อยกเว้นของการวิจัย                                                                                                                        | 5    |
| 1.5 คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย                                                                                                                 | 5    |
| 1.6 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ                                                                                                                   | 8    |
| บทที่ 2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง                                                                                                          |      |
| 2.1 ทฤษฎีพื้นฐานทางการวัดและประเมินผลการศึกษา                                                                                                   | 9    |
| 2.2 การวัดและประเมินผลการเรียนตามระเบียบ<br>กระทรวงศึกษาธิการ ว่าด้วยการประเมินผลการเรียน<br>ตามหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521<br>พ.ศ. 2524 | 20   |
| 2.3 ปัญหาการวัดและประเมินผลการเรียน<br>ในระดับประถมศึกษา                                                                                        | 38   |
| 2.4 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง                                                                                                                       | 40   |
| บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย                                                                                                                      |      |
| 3.1 การเลือกกรณีศึกษา                                                                                                                           | 50   |
| 3.2 ขั้นตอนดำเนินการวิจัย                                                                                                                       | 54   |
| 3.3 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย                                                                                                                  | 56   |
| 3.4 การเก็บรวบรวมข้อมูล และการวิเคราะห์ข้อมูล                                                                                                   | 58   |

## สารบัญ (ต่อ)

หน้า

|         |                                                           |     |
|---------|-----------------------------------------------------------|-----|
| บทที่ 4 | กรณีบ้านโนนหินและโรงเรียนบ้านโนนหิน                       |     |
| 4.1     | บ้านโนนหิน                                                | 61  |
| 4.2     | โรงเรียนบ้านโนนหิน                                        | 65  |
| 4.2.1   | สภาพทั่วไปของโรงเรียน                                     | 65  |
| 4.3     | กระบวนการเรียนการสอน การวัดและประเมินผล                   | 70  |
| 4.3.1   | กระบวนการเรียนการสอน                                      | 70  |
| 4.3.2   | การวัดและประเมินผลการเรียนรู้                             | 76  |
| บทที่ 5 | กรณีบ้านหนองตะเคว้และโรงเรียนบ้านหนองตะเคว้               |     |
| 5.1     | บ้านหนองตะเคว้                                            | 98  |
| 5.2     | โรงเรียนบ้านหนองตะเคว้                                    | 101 |
| 5.2.1   | สภาพทั่วไปของโรงเรียน                                     | 101 |
| 5.3     | กระบวนการเรียนการสอน การวัดและประเมินผล                   | 108 |
| 5.3.1   | กระบวนการเรียนการสอน                                      | 108 |
| 5.3.2   | การวัดและประเมินผลการเรียนรู้                             | 112 |
| บทที่ 6 | บทบาทของกลุ่มโรงเรียนภูค้ำน้ำใส                           |     |
| 6.1     | ประวัติความเป็นมา                                         | 130 |
| 6.2     | การดำเนินงานด้านการวัดและประเมินผล<br>การเรียนการสอน      | 133 |
| 6.2.1   | โครงการสร้างแบบทดสอบ<br>วัดจุดประสงค์การเรียนรู้ใน ป.02-2 | 135 |
| 6.2.2   | โครงการวัดและประเมินผลปลายภาคเรียน                        | 140 |
| 6.3     | ปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงาน                             | 152 |
| บทที่ 7 | บทวิเคราะห์                                               |     |
| 7.1     | กระบวนการวัดและประเมินผลการเรียนรู้                       | 155 |
| 7.1.1   | การประเมินผลเพื่อปรับปรุงการเรียนการสอน                   | 155 |
| 7.1.2   | การประเมินผลเพื่อตัดสินผลการเรียน                         | 160 |

สารบัญ (ต่อ)

|                                                                                                                                                                            | หน้า |
|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------|
| 7.1.3 คะแนนและการให้ระดับคะแนน                                                                                                                                             | 161  |
| 7.1.4 การใช้เอกสารการประเมินผลการเรียน                                                                                                                                     | 163  |
| 7.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวัดผลการเรียนการสอน                                                                                                                               | 166  |
| 7.2.1 คุณภาพของแบบทดสอบ                                                                                                                                                    | 167  |
| 7.2.2 การวิเคราะห์ความสอดคล้องระหว่างแบบทดสอบ<br>วัดผลสัมฤทธิ์ปลายภาคเรียนของกลุ่มโรงเรียน<br>ภูค้ำไสกับแบบทดสอบประเมินคุณภาพนักเรียน<br>ของจังหวัดขอนแก่น ปีการศึกษา 2530 | 172  |
| 7.3 ปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อระบบการวัดและ<br>ประเมินผลการเรียนการสอน                                                                                                         | 183  |
| บทที่ 8 สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ                                                                                                                             |      |
| 8.1 สรุปผลการวิจัย                                                                                                                                                         | 200  |
| 8.2 อภิปรายผล                                                                                                                                                              | 205  |
| 8.3 ข้อเสนอแนะ                                                                                                                                                             | 209  |
| บรรณานุกรม                                                                                                                                                                 | 211  |
| ภาคผนวก                                                                                                                                                                    |      |
| ภาคผนวก ก ภาพจากการศึกษาภาคสนาม                                                                                                                                            | 218  |
| ภาคผนวก ข เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย                                                                                                                                       | 221  |
| ภาคผนวก ค รายงานการสรุปผลการนิเทศ ตรวจสอบ<br>ของคณะกรรมการกลุ่มโรงเรียนภูค้ำไส<br>ปีการศึกษา 2531                                                                          | 244  |
| ภาคผนวก ง ระเบียบกระทรวงศึกษาธิการ ว่าด้วย<br>การประเมินผลการเรียนตามหลักสูตร<br>ประถมศึกษา พุทธศักราช 2521<br>พ.ศ. 2524                                                   | 254  |
| ประวัติผู้เขียน                                                                                                                                                            | 262  |

## สารบัญตาราง

| ตารางที่                                                                                                                 | หน้า |
|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------|
| 1    คุณสมบัติของโรงเรียนกรณศึกษาในด้านต่างๆ<br>ปีการศึกษา 2531                                                          | 52   |
| 2    กลุ่มบุคลากรที่ศึกษา                                                                                                | 53   |
| 3    จำนวนห้องเรียน นักเรียน และอัตราค่าเช่าชั้น<br>ของนักเรียนโรงเรียนบ้านโนนหิน ปีการศึกษา 2531                        | 69   |
| 4    จำนวน ตำแหน่ง และวุฒิทางการศึกษาของครู<br>โรงเรียนบ้านโนนหิน ปีการศึกษา 2531                                        | 69   |
| 5    จำนวนสิ่งก่อสร้างของโรงเรียนบ้านโนนหิน<br>ปีการศึกษา 2531                                                           | 70   |
| 6    ความรับผิดชอบในการสอนของครู โรงเรียนบ้านโนนหิน<br>ปีการศึกษา 2531                                                   | 71   |
| 7    ตารางสอนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5-6 โรงเรียนบ้านโนนหิน<br>ปีการศึกษา 2531                                               | 72   |
| 8    อัตราร้อยละของพฤติกรรมการสอนของครูชั้นประถมศึกษาปีที่ 6<br>โรงเรียนบ้านโนนหิน แยกเป็นกลุ่มประสบการณ์                | 73   |
| 9    อัตราร้อยละของพฤติกรรมการเรียนรู้ของนักเรียน<br>ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนบ้านโนนหิน<br>แยกเป็นกลุ่มประสบการณ์  | 74   |
| 10   อัตราร้อยละของการใช้สื่อการเรียนการสอน<br>ในชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนบ้านโนนหิน<br>แยกเป็นรายกลุ่มประสบการณ์   | 75   |
| 11   ความดีของพฤติกรรมด้านการวัดและประเมินผล<br>ของครูชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนบ้านโนนหิน<br>แยกเป็นกลุ่มประสบการณ์ | 81   |

สารบัญตาราง (ต่อ)

| ตารางที่ |                                                                                                                                                     | หน้า |
|----------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------|
| 12       | ความถี่ของระดับการใช้คำถามของครูชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนบ้านโนนหิน แยกเป็นกลุ่มประสบการณ์                                                     | 82   |
| 13       | ตารางสอบปลายภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2531<br>โรงเรียนบ้านโนนหิน                                                                                     | 84   |
| 14       | สัดส่วนคะแนนระหว่างภาคปฏิบัติและภาคความรู้ของกลุ่มประสบการณ์ต่างๆ กลุ่มโรงเรียนภูค้ำไธ                                                              | 86   |
| 15       | จำนวนเวลาการมาเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6<br>โรงเรียนบ้านโนนหิน ปีการศึกษา 2531                                                           | 89   |
| 16       | จำนวนจุดประสงค์การเรียนรู้ของกลุ่มประสบการณ์ต่างๆ<br>ที่จะวัดและประเมินผลในแต่ละภาคเรียน                                                            | 90   |
| 17       | อัตราร้อยละของนักเรียนที่ได้คะแนนภาคปฏิบัติ<br>จากการสอบปลายปีชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ปีการศึกษา 2531<br>โรงเรียนบ้านโนนหิน แยกเป็นกลุ่มประสบการณ์    | 92   |
| 18       | อัตราร้อยละของนักเรียนที่ได้คะแนนภาคความรู้<br>จากผลการสอบปลายปี ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ปีการศึกษา 2531<br>โรงเรียนบ้านโนนหิน แยกเป็นกลุ่มประสบการณ์ | 94   |
| 19       | อัตราร้อยละของระดับคะแนนนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6<br>ปีการศึกษา 2531 โรงเรียนบ้านโนนหิน แยกเป็นกลุ่มประสบการณ์                                  | 95   |
| 20       | จำนวนห้อง นักเรียน และอัตราการตกชั้น<br>ของนักเรียนโรงเรียนบ้านหนองตะไคร้ ปีการศึกษา 2531                                                           | 103  |
| 21       | จำนวน ตำแหน่ง และวุฒิการศึกษาของครู<br>โรงเรียนบ้านหนองตะไคร้ ปีการศึกษา 2531                                                                       | 107  |
| 22       | จำนวนสิ่งก่อสร้างของโรงเรียนบ้านหนองตะไคร้                                                                                                          | 107  |
| 23       | ความรับผิดชอบในการสอนของครู<br>โรงเรียนบ้านหนองตะไคร้ ปีการศึกษา 2531                                                                               | 108  |

สารบัญตาราง (ต่อ)

| ตารางที่ | หน้า                                                                                                                                                    |
|----------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| 24       | อัตราร้อยละของพฤติกรรมการสอนของครู<br>ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนบ้านหนองตะเคว<br>แยกเป็นกลุ่มประสบการณ์ 110                                         |
| 25       | อัตราร้อยละของพฤติกรรมการเรียนรู้ของนักเรียน<br>ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนบ้านหนองตะเคว<br>แยกเป็นกลุ่มประสบการณ์ 111                               |
| 26       | อัตราร้อยละของการใช้สื่อการเรียนการสอนใน<br>ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนบ้านหนองตะเคว<br>แยกเป็นกลุ่มประสบการณ์ 112                                   |
| 27       | ความถี่ของพฤติกรรมด้านการวัดและประเมินผลของครู<br>ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนบ้านหนองตะเคว<br>แยกเป็นกลุ่มประสบการณ์ 119                             |
| 28       | ความถี่ของระดับการใช้คำถามของครูชั้นประถมศึกษาปีที่ 6<br>โรงเรียนบ้านหนองตะเคว แยกเป็นกลุ่มประสบการณ์ 120                                               |
| 29       | ตารางสอบปลายภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2531<br>โรงเรียนบ้านหนองตะเคว 121                                                                                  |
| 30       | ร้อยละของนักเรียนที่ได้คะแนนภาคปฏิบัติจากผลการ<br>ทดสอบปลายปี ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ปีการศึกษา 2531<br>โรงเรียนบ้านหนองตะเคว แยกเป็นกลุ่มประสบการณ์ 126 |
| 31       | ร้อยละของนักเรียนที่ได้คะแนนภาคความรู้จากผลการทดสอบ<br>ปลายปี ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ปีการศึกษา 2531<br>โรงเรียนบ้านหนองตะเคว แยกเป็นกลุ่มประสบการณ์ 127 |
| 32       | ระดับคะแนนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6<br>ปีการศึกษา 2531 โรงเรียนบ้านหนองตะเคว<br>แยกเป็นกลุ่มประสบการณ์ 128                                       |

สาขาอนุคาราง (ต่อ)

| คารางที่                                                                                                                                                                                                      | หน้า |
|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------|
| 33 จํานวนจุดประสงคํการเรยนรู้ ที่จะคองวัดและจํดทํา<br>เครื่องมือ แยกตามรายชั้น และกลุมประสบการณ                                                                                                               | 137  |
| 34 ระดับชั้นที่คําเนินการสร้างแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์<br>ปลายภาคเรยน                                                                                                                                            | 142  |
| 35 โรงเรยนที่ไ้รับมอบหมายให้มีส่วนร่วมสร้าง<br>แบบทดสอบปลายภาคเรยน 3 ปีการศึกษา 2530                                                                                                                          | 146  |
| 36 คารางสอบปลายภาคเรยนที่ 1 ชั้นประถมศึกษา<br>ปีที่ 2,4 และ 6 ปีการศึกษา 2531 กลุมโรงเรยนกุดน้ำใส                                                                                                             | 148  |
| 37 คุณภาพของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ปลายภาคเรยนที่ 1,2<br>กลุมทักษะคณิตศาสตร์                                                                                                                                    | 169  |
| 38 คุณภาพของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ปลายภาคเรยนที่ 1,2<br>กลุมทักษะภาษาไทย กลุมสร้างเสริมประสบการณชีวิต<br>กลุมสร้างเสริมลักษณะนิสัย กลุมการงานและพื้นฐานอาชีพ                                                   | 170  |
| 39 การเปรียบเทียบคุณลักษณะแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์<br>ปลายภาคเรยนของกลุมโรงเรยนกับแบบทดสอบประเมินคุณภาพ<br>นักเรียนระดับจังหวัด กลุมทักษะภาษาไทย ของนักเรียน<br>ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ปีการศึกษา 2530            | 173  |
| 40 การเปรียบเทียบคุณลักษณะแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์<br>ปลายภาคเรยนของกลุมโรงเรยนกับแบบทดสอบประเมินคุณภาพ<br>นักเรียนระดับจังหวัด กลุมทักษะคณิตศาสตร์ ของนักเรียน<br>ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ปีการศึกษา 2530         | 175  |
| 41 การเปรียบเทียบคุณลักษณะแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์<br>ปลายภาคเรยนของกลุมโรงเรยนกับแบบทดสอบประเมินคุณภาพ<br>นักเรียนระดับจังหวัด กลุมสร้างเสริมประสบการณชีวิต<br>ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ปีการศึกษา 2530 | 176  |

## สารบัญตาราง (ต่อ)

| ตารางที่ |                                                                                                                                                                                                                    | หน้า |
|----------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------|
| 42       | การเปรียบเทียบคุณลักษณะแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์<br>ปลายภาคเรียนของกลุ่มโรงเรียนกับแบบทดสอบประเมินคุณภาพ<br>นักเรียนระดับจังหวัด กลุ่มส่วางเสริมลักษณะนิสัย ของนักเรียน<br>ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ปีการศึกษา 2530       | 178  |
| 43       | การเปรียบเทียบคุณลักษณะแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์<br>ปลายภาคเรียนของกลุ่มโรงเรียนกับแบบทดสอบประเมินคุณภาพ<br>นักเรียนระดับจังหวัด กลุ่มการงานและพื้นฐานอาชีพ ของ<br>นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ปีการศึกษา 2530       | 179  |
| 44       | การเปรียบเทียบคุณลักษณะแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์<br>ปลายภาคเรียนของกลุ่มโรงเรียนกับแบบทดสอบประเมินคุณภาพ<br>นักเรียนระดับจังหวัด กลุ่มประสบการณ์พิเศษ (ภาษาอังกฤษ)<br>ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ปีการศึกษา 2530 | 180  |
| 45       | การเปรียบเทียบสมรรถภาพที่แบบทดสอบกลุ่มโรงเรียน<br>และแบบทดสอบประเมินคุณภาพระดับจังหวัดไม่ได้วัดร่วมกัน                                                                                                             | 181  |
| 46       | การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนปลายปี<br>ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ปีการศึกษา 2530 ระหว่างกลุ่มโรงเรียน<br>กุดน้ำใส โรงเรียนบ้านโนนหิน และโรงเรียนบ้านหนองตะเภา                                                    | 182  |
| 47       | ตัวแปรเกี่ยวกับครูระหว่างโรงเรียนบ้านหนองตะเภา<br>กับโรงเรียนบ้านโนนหิน                                                                                                                                            | 183  |



## สารบาณภาพประกอบ

| แชนภาพ                                                                                                                                      | หน้า |
|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------|
| 1    รูปแบบพื้นฐานกระบวนการเรียนการสอน<br>ของ Robert Glaser                                                                                 | 2    |
| 2    การปฐัสมัพันธ์ของกระบวนการทางการศึกษา<br>ของ E.J. Furst                                                                                | 2    |
| 3    รูปแบบการเรียนการสอน ทการวัดและประเมินผล<br>เข้าไปมีบทบาท                                                                              | 22   |
| 4    วิธีการประเมินผลการเรียนตามระเบียบ<br>กระทรวงศึกษาธิการ ว่าด้วยการประเมินผลการเรียน<br>ตามหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 พ.ศ. 2524 | 25   |
| 5    การประเมินผลเพื่อตัดสินผลการเรียน ตามหลักสูตร<br>ประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 ของชั้นประถมศึกษา<br>ปีที่ 1, 3 และ 5                      | 34   |
| 6    การประเมินผลเพื่อตัดสินผลการเรียน ตามหลักสูตร<br>ประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 ของชั้นประถมศึกษา<br>ปีที่ 2, 4 และ 6                      | 36   |
| 7    ขั้นตอนการดำเนินการวิจัย                                                                                                               | 54   |
| 8    แชนคังบ้านโนนหิน หมู่ที่ 6 ตำบลหนองโน<br>จังหวัดขอนแก่น                                                                                | 63   |
| 9    แชนคังบริเวณโรงเรียนบ้านโนนหิน<br>กลุ่มโรงเรียนกุดน้ำใส                                                                                | 67   |
| 10    การบริหารโรงเรียนบ้านโนนหิน                                                                                                           | 68   |
| 11    แชนคังบ้านหนองตะไคร้ หมู่ที่ 3 ตำบลกุดน้ำใส<br>จังหวัดขอนแก่น                                                                         | 99   |
| 12    แชนคังบริเวณโรงเรียนหนองตะไคร้<br>กลุ่มโรงเรียนกุดน้ำใส                                                                               | 105  |
| 13    การบริหารโรงเรียนบ้านหนองตะไคร้                                                                                                       | 106  |

สารบัญภาพประกอบ (ต่อ)

| แผนภาพ |                                                                    | หน้า |
|--------|--------------------------------------------------------------------|------|
| 14     | แผนผังเขตบริการกลุ่มโรงเรียนกุดน้ำใส<br>จังหวัดขอนแก่น             | 132  |
| 15     | การบริหารกลุ่มโรงเรียนกุดน้ำใส                                     | 134  |
| 16     | การประเมินผลปลายภาคเรียนและ/หรือปลายปี<br>ของกลุ่มโรงเรียนกุดน้ำใส | 159  |